Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2019-09-04

RS 2019-0281

Regionstyrelsen

# Motion 2019:1 av Tara Twana m.fl. (S) om ökat behov av klimakterierådgivare

Föredragande regionråd: Anna Starbrink

## Ärendebeskrivning

Tara Twana m.fl. (S) har till regionfullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår att hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda behovet av klimakterierådgivare i Region Stockholm samt att uppdatera det regionala vårdprogrammet ”Behandling av klimakteriella symtom”.

## Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige att besluta följande.

Motion 2019:1 av Tara Twana m.fl. (S) anses besvarad med hänvisning till regionrådsberedningens motivering.

## Regionrådsberedningens motivering

I motionen föreslås att behovet av fler klimakterierådgivare i Region Stockholm ska utredas och att det regionala vårdprogrammet för ”Behandling av klimakteriella besvär” ska uppdateras.

För att kvinnor med klimakteriebesvär i Region Stockholm ska erbjudas en tillgänglig vård med hög kvalitet pågår i dagsläget flera insatser med syfte att öka tillgängligheten.

I dag kan kvinnor med klimakteriebesvär söka vård på antingen en husläkarmottagning eller en gynekologisk mottagning. Sedan Vårdval gynekologi infördes har antalet avtal mellan regionen och gynekologmottagningar ökat och ”Tillstånd i samband med klimakteriet” var under 2018 den vanligaste diagnosen inom Vårdval gynekologi.

För att husläkarmottagningarna ska kunna ta emot fler kvinnor med klimakteriebesvär genomförs en utbildningssatsning med informationsmöten för allmänläkare. Ämnet är även en del i kursen för ST-läkare i allmänmedicin.

Det pågår även en revidering av förfrågningsunderlaget för barnmorskemottagningarnas verksamhet och i samband med detta utreds om klimakterierådgivning på basal nivå ska ingå i barnmorskemottagningarnas uppdrag.

Det regionala vårdprogrammet för ”Behandling av klimakteriella symtom” har arkiverats och istället används de nationella rekommendationerna. Därtill ingår området i den planerade översynen av kunskapsläget inom ramen för den nya kunskapsorganisationen. Framöver kommer det regionala programområdet RPO Kvinnosjukdomar och förlossning att ha ansvar för kunskapsläget om klimakteriebehandlingen i regionen.

**Beslutsunderlag**
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:1
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 18 juni 2019
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 29 maj 2019

Irene Svenonius Anna Starbrink

Regionstyrelsen
*Regionledningskontoret*
*Regiondirektörens stab*
*Malin Örnjäger*

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-07-29

RS 2019-0281

Regionstyrelsen

# Motion 2019:1 av Tara Twana m.fl. (S) om ökat behov av klimakterierådgivare

## Ärendebeskrivning
Tara Twana m.fl. (S) har till regionfullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår att hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda behovet av klimakterierådgivare i Region Stockholm samt att uppdatera det regionala vårdprogrammet ”Behandling av klimakteriella symtom”.

## Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:1
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 18 juni 2019
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 29 maj 2019

## Förslag till beslut
Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige att besluta följande.

> Motion 2019:1 av Tara Twana m.fl. (S) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

## Regionledningskontorets förslag och motivering
*Sammanfattning*
Motionärerna föreslår att hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att utreda behovet av fler klimakterierådgivare samt att uppdatera regionalt vårdprogram ”Behandling av klimakteriella symptom”.

Det regionala vårdprogrammet har arkiverats då Svensk förening för obstetrik och gynekologi (SFOG) nyligen har uppdaterat de nationella rekommendationerna kring hormonbehandling i klimakteriet. Samtidigt pågår en revidering av förfrågningsunderlaget för barnmorskemottagningarnas verksamhet där frågan om utökat uppdrag

kring klimakterierådgivning ska utredas. Mot bakgrund av detta anser regionledningskontoret att motionen ska anses besvarad.

*Bakgrund*
Tara Twana m.fl. (S) föreslår i en motion att regionfullmäktige ska ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda behovet av fler klimakterierådgivare i Region Stockholm samt att uppdatera det regionala vårdprogrammet ”Behandling av klimakteriella symtom”. Motionärerna menar att vårdvalssystemet har lett till underetablering av mottagningar i socioekonomiskt svaga områden och att kvinnor i dessa områden därför har sämre möjlighet att träffa en klimakterierådgivare.

Motionen har remitterats till hälso- och sjukvårdsnämnden.

*Överväganden*
En målsättning med vårdvalssystemet är att uppmuntra nya vårdgivare att etablera sig i Stockholmsregionen, både inom specialistvård och primärvård. Vårdvalssystemet bidrar till att fler patienter får vård i tid genom ökat vårdutbud samt möjlighet att välja vårdgivare. Utöver ett utökat vårdutbud, ger vårdvalssystemet också vårdens medarbetare fler möjliga arbetsgivare samtidigt som det driver på kvalitetsutveckling inom vården. Inom ramen för vårdvalssystemet är det inte möjligt att styra var en vårdgivare etablerar sig geografiskt.

I Budget 2019 för Region Stockholm (LS 2017-1455) konstateras att vårdvalsmodellen behöver utvecklas för att ännu bättre möta patienternas vårdbehov. Vårdutbudet inom vårdvalen och den övriga öppna specialistvården ska ses över med fokus på behovsorientering, tillgänglighet och effektiv användning av skattebetalarnas pengar. Det anges också att hälso- och sjukvårdsnämnden under 2019 bland annat ska prioritera arbetet med att förbättra tillgängligheten inom vården där tidsbokning och kontaktvägar ska utvecklas och präglas av valfrihet och anpassas efter patientens behov, bland annat genom olika digitala tjänster.

Kvinnor med klimakteriebesvär kan i dagsläget söka vård hos läkare på gynekologisk mottagning eller husläkarmottagning. Hälso- och sjukvårdsnämnden lyfter i sitt yttrande att den vanligaste diagnosen inom vårdval gynekologi under 2018 var ”Tillstånd i samband med klimakteriet” med sex procent av totalt 362 000 besök.

Hälso- och sjukvårdsnämnden lyfter också i sitt yttrande att det pågår en satsning för att utbilda allmänläkare för att dessa ska kunna ta emot fler

besök av denna karaktär. Vid tillfällen då patientens behov inte tillgodoses av basal klimakterierådgivning krävs en läkares bedömning för att utreda andra tänkbara diagnoser. Särskilda informationsmöten för allmänläkare ordnas och ämnet inkluderas i kursen för ST-läkare i allmänmedicin som genomförs två gånger per år.

I dagsläget ingår det inte i barnmorskemottagningarnas uppdrag att erbjuda klimakterierådgivning. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen arbetar för närvarande med att revidera förfrågningsunderlaget för barnmorskemottagningarnas verksamhet och frågan om att inkludera klimakterierådgivning kommer att utredas i samband med revideringen.

Det tidigare regionala vårdprogrammet för ”Behandling av klimakteriella symtom” har i samråd med specialsakkunnig inom gynekologi arkiverats under 2019 utan uppdatering. Det finns två skäl till detta. Det första är att det finns nationella rekommendationer framtagna av experter inom professionsföreningen SFOG (Svensk förening för obstetrik och gynekologi) som är publicerade i en så kallad ARG-rapport (arbets- och referensgrupp) 2010 och som används nationellt. En uppdatering av rekommendationerna om hormonbehandling i klimakteriet har nyligen genomförts av SFOG:s nationella arbetsgrupp.

Det andra skälet är att detta område ingår i den planerade översynen av kunskapsläget inom ramen för den nya kunskapsorganisationen. De kommande regionala programområdena (RPO) kommer ha ansvar för att genomföra gap-analyser kring var vården brister i kvalitet eller är ojämlik. RPO Kvinnosjukdomar och förlossning kommer då bland annat ha ansvar för kunskapsläget gällande klimakteriebehandlingen i regionen.

Med anledning av pågående revidering av förfrågningsunderlaget och utredning kring barnmorskemottagningarnas eventuellt utökade uppdrag kring klimakterierådgivning samt övriga utbildningsinsatser som nämns ovan anser regionledningskontoret att motionen ska anses besvarad.

**Ekonomiska konsekvenser**
Eventuella ekonomiska konsekvenser av ett beslut enligt motionärernas förslag kommer att lyftas i samband med beslutet om det reviderade förfrågningsunderlaget för barnmorskemottagningar.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Stefan Schildt
Tf. stabschef

**Beslutsexpediering:**
Akt
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Regiondirektörens stab

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2019-07-29

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ankom
Region Stockholm
2019 -02- 12
Dnr. RS 2019-0281

MOTION 2019-02-12

2019:1

# Motion av Tara Twana med flera (S) om ökat behov av klimakterierådgivare

Cirka en miljon svenska kvinnor är i klimakteriet, som är perioden när produktionen av östrogen och progesteron upphör i äggstockarna. Bortfallet av östrogen kan hos en del kvinnor ge besvär i form av vallningar och obehag från underlivet. Dessa kan behandlas med läkemedel som innehåller ämnen som har samma effekt som kroppens egna hormoner.

Idag söker sig allt fler kvinnor till klimakterierådgivare. Sveriges Radio rapporterade den 14:e januari 2019 om att det har märkts en markant ökning av efterfrågan av den formen av rådgivning från kvinnor. Den rådande bristen på gynekologer och barnmorskor innebär att alla de kvinnor med behov av rådgivning inte får det idag. Det finns färre än hundra personer som är utbildade klimakterierådgivare i hela Sverige.

I Region Stockholm finns klimakterierådgivning på ett antal barnmorskemottagningar och gynekologiska mottagningar, men de flesta av dessa ligger i den centrala innerstaden. Vårdvalssystemet har lett till att privata vårdgivare i högre grad har väljer att etablera sig i områden med hög medelinkomst än med låg. Följden av detta blir att det råder en underetablering av mottagningar i mer socioekonomiskt svaga områden. Det är allvarligt eftersom kvinnor i dessa områden riskerar att inte få tillgång till den vård som de behöver och har rätt till. Vården blir allt mer ojämlik, vilket inte borde accepteras i vårt samhälle.

Vi socialdemokrater anser att vården för de som lider av klimakteriella besvär behöver förbättras. I Sverige kallas alla kvinnor mellan 23 och 49 till gynekologisk cellprovskontroll, eller screening test som det också kallas, vart tredje år, men mötet där är kort. Fler borde få möjlighet att träffa en klimakterierådgivare för att få hjälp och stöd i den perioden i livet. Vi vill att Region Stockholm utreder om det behövs fler klimakterierådgivare i regionen. Vi vill även att man ser över det regionala vårdprogrammet eftersom kunskaperna på det här området har ökat dramatiskt under de senaste åren och organisationen av kvinnosjukvård har ändrats på ett avgörande sätt. Det behövs uppdatering både vad gäller rekommenderad hormonbehandling och alternativ behandling. Det är viktigt att säkerställa att kvinnor med klimakteriebesvär

inte underbehandlas utan får rätt behandling och slipper lida i onödan. Det gäller alla kvinnor, oavsett var i regionen de bor.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna fullmäktige besluta:

*att* ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda behovet av fler klimakterierådgivare i Region Stockholm

*att* ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att uppdatera det regionala vårdprogrammet för ”Behandling av klimakteriella besvär”.

Stockholm den 12 februari 2019

Tara Twana (S)

Catarina Carbell (S)

Bawer Kevir (S)

Mervi Mäkinen Andersson (S)

Julia Ekedahl-Lotoft (S)

Maria Kjellsdotter Rydinger (S)

Galina Monsalves Leal (S)

Region Stockholm

Hälso- och sjukvårdsnämnden

PROTOKOLLSUTDRAG
2019-06-18

## § 122
## Yttrande över motion 2019:1 av Tara Twana m fl (S) om ökat behov av klimakterierådgivare

HSN 2019-0763

### Ärendebeskrivning
Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över en motion om ökat behov av klimakterierådgivare. I motionen föreslår Tara Twana med flera (S) att hälso- och sjukvårdsnämnden ska ges i uppdrag att utreda behovet av fler klimakterierådgivare i Region Stockholm samt att uppdatera det regionala vårdprogrammet för ”Behandling av klimakteriella besvär”.

### Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:1 av Tara Twana med flera (S)

### Yrkanden
1. Ordföranden Anna Starbrink (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
2. Talla Alkurdi (S) yrkar med instämmande av Jonas Lindberg (V) bifall till motionen.

### Propositionsordning
Ordföranden Anna Starbrink (L) ställer proposition på förslagen och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt ordförandens yrkande.

### Beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

*att* till regionstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

*att* omedelbart justera beslutet.

### Reservation
Talla Alkurdi (S) anmäler att S-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Jonas Lindberg (V) anmäler att V-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.

### Expedieras till
Regionstyrelsen
Akten

Region Stockholm



Hälso- och sjukvårdsnämnden
*Hälso- och sjukvårdsförvaltningen*
*Barn-Kvinnor-Unga-Asyl*
*Pia Pahlstad*

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-05-29

HSN 2019-0763

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

# Yttrande över motion 2019:1 av Tara Twana m fl (S) om ökat behov av klimakterierådgivare

## Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över en motion om ökat behov av klimakterierådgivare. I motionen föreslår Tara Twana med flera (S) att hälso- och sjukvårdsnämnden ska ges i uppdrag att utreda behovet av fler klimakterierådgivare i Region Stockholm samt att uppdatera det regionala vårdprogrammet för ”Behandling av klimakteriella besvär”.

## Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:1 av Tara Twana med flera (S)

## Ärendets beredning

Ärendet har beretts i folkhälsoberedningen.

## Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

*att* till regionstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

*att* omedelbart justera beslutet.

## Förvaltningens motivering till förslaget

*Bakgrund*
I motionen framförs att vården för de som lider av klimakteriella besvär behöver förbättras och att fler borde få möjlighet att träffa en klimakterierådgivare. Den rådande bristen på barnmorskor och

gynekologer lyfts fram som en av orsakerna till att kvinnor som har behov av klimakterierådgivning inte får det idag. I motionen föreslås därför att hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att utreda behovet av fler klimakterierådgivare. I motionen föreslås också att det regionala vårdprogrammet för behandling av klimakteriella besvär ses över eftersom kunskaperna har ökat inom detta område de senaste åren.

*Överväganden*

Klimakterierådgivning

Kvinnor kan idag antingen söka sig till en läkare på en gynekologisk mottagning eller husläkarmottagning för sina klimakteriebesvär. De allra flesta vänder sig till någon av regionens 44 gynekologmottagningar. Den vanligaste diagnosen inom vårdval gynekologi under 2018 var just ”Tillstånd i samband med klimakteriet”. Den har använts 20 700 gånger av totalt 362 000 besök, det vill säga i sex procent av samtliga besök. Samma diagnos angavs för 530 besök inom husläkaruppdraget, vilket är en försvinnande liten del i förhållande till de drygt fyra miljoner besök som totalt görs inom uppdraget.

Om det inte handlar om basal klimakterierådgivning krävs en läkares kompetens för att utreda för andra tänkbara diagnoser och förskriva läkemedel. Det pågår därför en satsning för att utbilda allmänläkare så att de kan ta emot fler besök av denna karaktär. Det ordnas särskilda informationsmöten för allmänläkare och specialsakkunnig i gynekologi tar särskilt upp ämnet i kursen för ST-läkare i allmänmedicin som går två gånger per år.

Idag ingår det inte i barnmorskemottagningarnas uppdrag att ge klimakterierådgivning på basal nivå, det vill säga upp till barnmorskans kompetensnivå. Frågan om barnmorskemottagningarnas roll gällande detta har dock lyfts under senare år eftersom barnmorskorna möter en stor del av dessa kvinnor i samband med cellprovtagningen. De konstaterar att det finns ett stort behov av en basal klimakterierådgivning. Förvaltningen håller för närvarande på att revidera förfrågningsunderlaget för barnmorskemottagningarnas verksamhet och kommer därför utreda denna fråga vidare som en del av revideringen.

Vårdprogrammet

Det tidigare regionala vårdprogrammet för ”Behandling av klimakteriella symtom” har i samråd med specialsakkunnig inom gynekologi arkiverats under 2019 utan uppdatering. Det finns två skäl till detta. Det första är att det finns nationella rekommendationer framtagna av experter inom

professionsföreningen SFOG (Svensk förening för obstetrik och gynekologi) som är publicerade i en så kallad ARG-rapport (arbets- och referensgrupp) 2010 och som används nationellt. En uppdatering av rekommendationerna om hormonbehandling i klimakteriet har nyligen genomförts av SFOG:s nationella arbetsgrupp.

Det andra skälet är att detta område ingår i den planerade översynen av kunskapsläget inom ramen för den nya kunskapsorganisationen. De kommande regionala programområdena (RPO) kommer ha ansvar för att genomföra gap-analyser kring var vården brister i kvalitet eller är ojämlik. RPO Kvinnosjukdomar och förlossning kommer då bland annat ha ansvar för kunskapsläget gällande klimakteriebehandlingen i regionen.

*Ekonomiska konsekvenser*
Förslaget till beslut innebär inga ekonomiska konsekvenser. Förvaltningen kommer dock fortsätta utreda barnmorskemottagningarnas framtida roll vad gäller den basala klimakterierådgivningen. De eventuella ekonomiska konsekvenserna kommer därför lyftas i samband med att beslutet om det reviderade förfrågningsunderlaget tas.

*Konsekvenser för patientsäkerhet*
Förslaget till beslut förväntas få oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

*Konsekvenser för jämlik och jämställd vård*
Förslaget till beslut förväntas få oförändrade konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

*Miljökonsekvenser*
Förslaget till beslut förväntas få oförändrade konsekvenser för miljön.

*Administrativa konsekvenser*
Förslaget till beslut förväntas få oförändrade administrativa konsekvenser.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

**Beslutet ska skickas till**
Regionstyrelsen
Godkänd av Björn Eriksson, 2019-05-29